

LIETUVOS APELIACINIS TEISMAS

AKTUALI PRAKTIKA CIVILINĖSE BYLOSE

2024 m. sausis

1. CIVILINIO PROCESO TEISĖ

Dėl bylinėjimosi išlaidų, susidariusių jau po civilinės bylos išnagrinėjimo, atlyginimo

Aptariamoje byloje pirmosios instancijos teismas atmetė bylą laimėjusios šalies (ieškovo) procesinį prašymą, pateiktą po bylos išnagrinėjimo, ir priteisė kitai šaliai (atsakovui) bylinėjimosi išlaidas, patirtas dėl tokio prašymo nagrinėjimo.

Lietuvos apeliacinis teismas pažymėjo, kad tokiais atvejais šalių turėtos išlaidos negali būti skirstomos formaliai, t. y. atsižvelgiant tik į civilinės bylos (šalių ginčo) išnagrinėjimo rezultata. Proceso šalis, kuri po civilinės bylos išnagrinėjimo teikia prašymus, prisiima ir riziką dėl to, kad, nepatenkinus jos prašymų, jai gali atsirasti pareiga atlyginti dėl tokių prašymų atsiradusias kitos šalies bylinėjimosi išlaidas.

Bylinėjimosi išlaidų našta tenka būtent tai šaliai, kuri inicijavo procesinių veiksnių atlikimą pagal teismo nepagrįstais pripažintus prašymus, nes įstatymų leidėjas per bylinėjimosi išlaidų paskirstymo institutą, be kita ko, siekia užkardyti ir nepagrįstų procesinių veiksnių atlikimą.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. sausio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-6-464/2024](#)

Dėl žyminio mokesčio nesumokėjimo reikšmės, sprendžiant dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo sąlygos – preliminaraus ieškinio pagrįstumo

Žyminio mokesčio nesumokėjimas nereiškia, kad ieškinys nėra preliminariai pagrįstas. Lietuvos

Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 147 straipsnio 4 dalyje nurodyta, jog, kai ieškinys, kuriuo prašoma taikyti laikinąsias apsaugos priemonės, neatitinka procesinio dokumento turinio ir formos reikalavimų, tačiau ieškovas sumokėjo ne mažiau kaip pusę šio Kodekso 80 straipsnyje numatyto žyminio mokesčio, teismas nustato terminą ieškinio trūkumams pašalinti ir nedelsdamas apie tai praneša ieškovui. Jeigu ieškovas, gavęs teismo nutartį dėl ieškinio trūkumų šalinimo, prašo taikyti laikinąsias apsaugos priemonės net ir esant ieškinio trūkumams, teismas klausimą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo išsprendžia *mutatis mutandis* taikydamas šio straipsnio 3 dalies nuostatas. Šiuo konkrečiu atveju teismas, net ir nustatęs ieškinio trūkumą dėl nesumokėto žyminio mokesčio, vadovaudamasis CPK 147 straipsnio 4 dalimi, galėjo vertinti ieškovės prašymo taikyti laikinąsias apsaugos priemonės pagrįstumą.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. sausio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-96-370/2024](#)

Dėl teismo nutarties, kuria atsisakyta panaikinti pažymą, išduotą pagal reglamentą „Briuselis Ia“, skundžiamumo

Reglamento „Briuselis Ia“ 53 straipsnyje nustatyta, kad kilmės valstybės teismas bet kurios suinteresuotosios šalies prašymu išduoda pažymą, naudodamasis I priede nustatyta forma. LAPT pažymėjo, kad teismo išduota pažyma kartu su teismo sprendimo kopija yra sudedamoji vykdomojo dokumento, pateiktino vykdyti kitoje Europos

Sąjungos valstybėje narėje, dalis. Reglamente „Briuselis Ia“ nėra nustatyta teismo procesinių veiksmų, susijusių su pažymos apie teismo sprendimą išdavimu, apskundimo tvarka, todėl turi būti taikoma valstybės narės, kurioje išduodama teismo pažyma, nacionalinė teisė.

Teisėjų kolegija išaiškino, kad apeliantė, skųsdama pirmosios instancijos teismo nutartį netenkinti prašymo panaikinti minėtą pažymą, iš esmės siekia panaikinti vykdomojo dokumento sudedamąją dalį, todėl, atsižvelgiant į CPK 646 straipsnio nuostatas, ši nutartis negali būti apeliacijos objektas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. sausio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-30-567/2024](#)

2. CIVILINĖ TEISĖ

Dėl iš bendrovės priteistų bylinėjimosi išlaidų vertinimo kaip žalos

Sprendžiant, ar teismo priteistos bylinėjimosi išlaidos gali būti laikomos bendrovės vadovo padaryta žala, būtina įvertinti ne tik bylinėjimosi išlaidų priteisimo iš bendrovės faktą, bet ir bylos dalyką, priežastis, dėl kurių buvo pareikštas ieškinys bendrovei, kitas reikšmingas aplinkybes.

Teisėjų kolegija, įvertinusi bylos faktines aplinkybes ir tai, kad ieškovė pareiškė ieškinį, nes bendrovės vadovas neįvykdė Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymo (toliau – ABĮ) nustatytos pareigos pateikti duomenis apie ieškovę ir jai priklausančias akcijas

Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos tvarkytojui, padarė išvadą, kad kitoje civilinėje byloje ieškovei iš bendrovės priteistos bylinėjimosi išlaidos vertintinos kaip dėl atsakovo neteisėtų veiksmų (neveikimo) turėtos išlaidos, t. y. padaryta žala (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.249 straipsnio 1 dalis). Bendrovė nebūtų patyrusi šių išlaidų, jeigu atsakovas (bendrovės vadovas) būtų laiku įvykdęs imperatyviose įstatymo normose įtvirtintas bendrovės vadovo pareigas. Be to, bendrovės vadovas nenurodė priežasčių, dėl kurių jis negalėjo jų įvykdyti. Dėl bendrovės vadovo neveikimo bendrovė turėjo atlyginti ieškovei bylinėjimosi išlaidas (CK 6.247 straipsnis). Taigi, kitoje byloje priteistos bylinėjimosi išlaidos vertintinos kaip bendrovei padaryta žala, už kurią atsakingas jos vadovas.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. sausio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-17-912/2024](#)

Dėl sąlygų, būtinų teisei į paciento sveikatai padarytos žalos atlyginimą, nustatymo

Sprendžiant dėl paciento teisės į sveikatai padarytos žalos atlyginimą, būtina nustatyti, ar žala atsirado teikiant sveikatos priežiūros paslaugas ir ar ji vertintina kaip neišvengiama pagal Turtinės ir neturtinės žalos, atsiradusios dėl paciento sveikatai padarytos žalos, atlyginimo tvarkos aprašo 9.2.2.1 papunktį, ar vis dėlto jos buvo galima išvengti, atsižvelgiant į sveikatos priežiūros paslaugų teikimo metu buvusį medicinos ir slaugos mokslo lygį bei gerąją medicinos praktikos patirtį.

Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatyme (toliau – PTŽSAĮ) nėra įtvirtinta, kad teisei į žalos atlyginimą atsirasti turi būti nustatyti neteisėti sveikatos priežiūros paslaugas teikusios įstaigos veiksmai. Valstybei pareiga atlyginti žalą kyla ne deliktinės atsakomybės pagrindu, o atskiru PTŽSAĮ nustatytu pagrindu – kompensuojant patirtą žalą specialiaame įstatyme nustatytais sąlygomis ir tvarka.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. sausio 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2A-9-937/2024](#)

Dėl faktinio bendrovės vadovo pripažinimo kriterijų

Faktiniu įmonės vadovu pripažįstamas tas asmuo, kuris atlieka juridinio asmens vadovui priskirtas funkcijas ir priima vadovui pagal kompetenciją priskirtus valdingus sprendimus, nepriklausomai nuo jo einamų formalių pareigų įmonėje ir jo buvimo ar ne įmonės dalyviu.

Faktinio bendrovės vadovo pripažinimo kriterijai, nors oficialiai asmuo nėra paskirtas bendrovės vadovu, apima: 1) vadovavimo funkcijų vykdymą, įskaitant privalomų instrukcijų formaliai paskirtiems valdymo organams suteikimą; 2) vadovavimą, kuris yra nuolatinio pobūdžio – asmuo sistemingai atlieka veiksmus, kurie pagal įstatymus ir steigimo dokumentus būdingi juridinio asmens vadovui. Siekiant įrodyti asmens kaip faktinio vadovo statusą, būtina įrodyti, kad tas asmuo sistemingai atliko veiksmus, būdingus bendrovės vadovui. Tokių veiksmų nustatymas yra faktinis klausimas, vertinamas individualiai kiekvienu konkrečiu atveju.

*Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. sausio 11 d. nutartis
civilinėje byloje Nr. [e2A-21-553/2024](#)*

3. NEMOKUMO TEISĖ

Dėl kreditoriaus pakeitimo nemokumo (bankroto) byloje sąlygų

Jei skolininkui iškelta nemokumo (bankroto) byla, trečiasis asmuo už skolininką gali įvykdyti prievolę tik tuo atveju, jei gautas kreditoriaus sutikimas. Kreditoriaus sutikimas yra ta speciali sąlyga, kuri pagal Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymą (toliau – JANĮ) taikoma, kai trečiasis asmuo vykdo prievolę už skolininką, kai šiam iškelta nemokumo (bankroto) byla.

Taigi, tuo atveju, kai kreditorius sutinka, jog prievolę už skolininką įvykdytų trečiasis asmuo, t. y. yra kreditoriaus sutikimas, jog jo finansinį reikalavimą perimtų trečiasis asmuo (CK 6.50 straipsnio 3 dalis), kreditorių pasikeitimui skolininko sutikimo nereikia. Pažymėtina, kad, viena vertus, vienas iš juridinio asmens nemokumo proceso tikslų yra būtent kreditorių finansinių reikalavimų patenkinimas, todėl nemokumo procese visų pirma yra ginamas kreditoriaus interesas gauti tokio reikalavimo patenkinimą. Kita vertus, skolininkui nesuteikta teisė prieštarauti skolos padengimui ir (ar) parinkti trečiąjį asmenį, kuris pakeistų buvusį kreditorių skolininko bankroto byloje.

*Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. sausio 16 d. nutartis
civilinėje byloje Nr. [e2-37-450/2024](#)*

Dėl kreditoriaus finansinio reikalavimo, kildinamo iš darbo santykių, tvirtinimo

Nepaisant to, jog Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos („Sodra“) turi teisę įstatyme nustatytais atvejais priimti sprendimą dėl apdraustojo asmens valstybinio socialinio draudimo pabaigos, tačiau suinteresuotas asmuo nepraranda teisės įrodinėti, kad ginčijamu laikotarpiu atliko darbo funkcijas ir gavo (turėjo gauti) su darbo santykiais susijusias pajamas, todėl nei įstaigos veiklos nevykdymo fakto konstatavimas, nei aplinkybė, kad buvo inicijuotas neteisminio bankroto procesas, sprendžiant dėl darbo teisinių santykių pasibaigimo ir (ar) realaus darbo funkcijų vykdymo, neturi esminės teisinės reikšmės.

Teisėjų kolegija akcentavo, kad tais atvejais, kai šalis sieja darbo teisiniai santykiai, darbuotojas įgyja teisę į darbo užmokestį. Jeigu darbuotojas darbo funkcijų neatlieka dėl savo arba darbdavio kaltės, darbdavys turi teisę ir kartu pareigą imtis priemonių – skelbti pravaikštas, taikyti drausminę atsakomybę ar atleisti darbuoją iš darbo. Tačiau tai savaime neatleidžia darbdavio nuo pareigos mokėti sulygtą darbo užmokestį. Nustačius, kad darbo sutartis su darbuotoja buvo nutraukta darbdavio iniciatyva konkrečią datą, darytina išvada, kad iki šios dienos darbuotoja įgijo teisę į darbo užmokestį, nepaisant to, kokias ar kiek darbo funkcijų ji realiai atliko.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. sausio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-7-407/2024](#)

Dėl bendrovės vadovo pareigos inicijuoti nemokumo procesą

Aptariamoje byloje pirmosios instancijos teismas atsisakė priimti pareiškėjo pareiškimą dėl nemokumo bylos iškėlimo bendrovei kaip neatitinkantį JANĮ įtvirtintų reikalavimų. Byloje nustatyta, kad nors pareiškėjas siekia inicijuoti bankroto procesą bendrovei kaip jos darbuotojas, kuriam įmonė turi įsiskolinimą, tačiau jis taip pat yra šios bendrovės vadovas bei vienintelis akcininkas. Todėl pirmosios instancijos teismas laikė, kad nemokumo procesą reikia inicijuoti specialia nemokumo proceso inicijavimo tvarka.

Lietuvos apeliacinis teismas pažymėjo, kad veiksmingo nemokumo proceso tikslas gali būti pasiektas tik tinkamai įgyvendinant JANĮ nuostatas, visų pirma – bendrovės direktoriui vykdant JANĮ 8 straipsnyje nustatytas procedūras, be kita ko, informuojant visus kreditorius apie numatomą nemokumo procesą ir pasiūlant sudaryti susitarimus dėl pagalbos. Taigi, nemokumo proceso inicijavimas esant įstatyme nustatytiems pagrindams visų pirma yra bendrovės vadovo pareiga, už kurios nevykdymą galima taikyti civilinę atsakomybę. Nemokumo procedūrų vykdymas yra bendrovės vadovo, kaip specialaus teisinių santykių subjekto, išorinių teisinių santykių išraiška bendrovės valdyme ir, atsižvelgiant į nemokumo veiksmingumo tikslą, tais atvejais, kai bendrovės vadovas taip pat yra ir bendrovės kreditorius, neeliminuoja pareigos kreiptis į teismą dėl nemokumo bylos iškėlimo juridinio asmens

vardu įgyvendinus visas JANĮ 8 straipsnyje nustatytas sąlygas.

Nagrinėjamu atveju pareiškėjo kaip bendrovės kreditoriaus kreipimasis į teismą dėl nemokumo bylos juridiniam asmeniui iškelimo vertintinas kaip siekis išvengti bendrovės vadovui JANĮ įtvirtintų keliamų reikalavimų vykdymo ir yra nesuderinamas su nemokumo veiksmingumo principu.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. sausio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-44-407/2024](#)

Dėl draudimo nustatyti priverstinį įkeitimą bankrutuojančiai įmonei

Pagal CK 4.176 straipsnį valstybės reikalavimams, atsirandantiems iš mokesčių ir valstybinio socialinio draudimo teisinių santykių, užtikrinti gali būti taikomas priverstinis įkeitimas, tačiau JANĮ 28 straipsnio 1 dalies 5 punkte nustatyta, kad nuo teismo nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo dienos draudžiama nustatyti priverstinį įkeitimą.

Teisėjų kolegija pažymėjo, kad įmonės, kaip valstybinio socialinio draudimo įmokų skolininkės, turto priverstinio įkeitimo taikymo pagrindai bei įgyvendinimo ribos nustatyti Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatyme, kuriuo suteikiama teisė Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai (toliau – VSDFV) taikyti prievolės įvykdymo užtikrinimo būdus, įskaitant priverstinį įkeitimą, bei kituose įstatymuose. JANĮ yra specialus įstatymas, kuriuo reglamentuojamas juridinių asmenų nemokumo procesas ir nustatomas draudimas

taikyti priverstinį įkeitimą, įsiteisėjus teismo nutarčiai išskelti bankroto bylą.

Taigi, VSDFV finansinio reikalavimo dalies, susijusios su bendrovės darbuotojo atleidimu po bankroto bylos iškėlimo, įvykdymas negali būti užtikrintas priverstiniu įkeitimu.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. sausio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-73-567/2024](#)

Dėl restruktūrizavimo metu iš restruktūrizuojamos įmonės priteistų bylinėjimosi išlaidų (ne)priskyrimo einamiesiems juridinio asmens mokėjimams

Aptariamoje byloje svarbi aplinkybė, kad kreditorė į teismą dėl skolos priteisimo kreipėsi neįsiteisėjus nutarčiai dėl restruktūrizavimo bylos iškėlimo, t. y. teisminis procesas nebuvo restruktūrizavimo bylos iškėlimo atsakovei padarinys.

LApT nurodė, kad kito subjekto patirtos ir iš restruktūrizuojamos įmonės priteistos bylinėjimosi išlaidos nėra susijusios su restruktūrizuojamos įmonės procedūromis, skirtomis šios įmonės gyvybingumui išsaugoti, ekonominėms ar kitoms priemonėms taikyti ir pan. Šios lėšos nėra būtinos restruktūrizavimo procesui vykdyti. Akivaizdu, jog civilinėje byloje priteistų bylinėjimosi išlaidų mokėjimas nėra susijęs ir su juridinio asmens ūkinės komercinės veiklos užtikrinimu.

Taigi, byloje nenustatyta reikšmingų aplinkybių, kurios leistų priteistas bylinėjimosi išlaidas priskirti einamųjų išlaidų kategorijai. Vien faktas, kad reikalavimas dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo atsirado atsakovės

restruktūrizavimo proceso metu, restruktūrizuojamai įmonei dalyvaujant teisiniuose ginčuose, nekeičia fakto, kad tai nėra einamieji juridinio asmens mokėjimai.

Lietuvos apeliacinio teismo 2024 m. sausio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. [e2-65-577/2024](#)

Pastaba. Lietuvos apeliacinio teismo apžvalgoje pateikiamos neoficialios procesinių sprendimų santraukos, sudarytos tik siekiant informuoti. Apžvalgoje naudojama nuotrauka iš Artūro Jendovickio archyvų.

Parengė Lietuvos apeliacinio teismo
Teismų praktikos skyrius
Gedimino pr. 40, LT-01503 Vilnius
Tel. (8 70) 663 685
apeliacinis@apeliacinis.lt
www.apeliacinis.lt

Vilnius, 2024 m.